

Nová energie Česka

Česko potřebuje sebevědomý plán,
který nás zbaví závislosti na fosilních
palivech a otevře prostor pro inovativní
řešení v oblasti moderní energetiky.
Proč ho ještě nemáme?

Svaz moderní energetiky

www.novaenergieceska.cz

Čistá energie pro všechny

► Členské státy EU se v průběhu loňského roku dohodly na strategii, která zajistí v Evropě potřebné snižování emisí. Společným cílem Evropské unie je zajistit do roku 2030 zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie na 32 %, zlepšit energetickou účinnost o 32,5 % a snížení emisí nejméně o 40 %. Tyto unijní závazky jsou obsaženy v balíčku Čistá energie pro všechny Evropany. Smyslem balíčku je vytvořit z Evropy leadera v oblasti obnovitelných zdrojů energie, zvýšit energetickou soběstačnost evropských států a přispět k naplnění závazků vyplývajících z Pařížské klimatické dohody.

Realizace opatření v energetickém balíčku EU staví na inovacích. Dynamický rozvoj obnovitelných zdrojů energie během uplynulých 10 let vedl ke snížení ceny solárních panelů o 90 %. Levnější jsou také větrné turbíny nebo baterie. Cenově dostupné technologie moderní energetiky pak přináší řešení i pro evropské obyvatele. Nové impulsy v evropské legislativě otevrou prostor pro roli domácností, jako aktivních hráčů na energetickém trhu. Ty budou moci vyrábět, ukládat nebo sdílet vlastní vyrobenou elektřinu například právě pomocí solární elektrárny na střeše svého rodinného nebo bytového domu.

Investice do obnovitelných zdrojů nebo snižování energetické náročnosti se navíc vyplatí i ekonomicky. Evropská komise uvádí, že znečištěné ovzduší způsobuje v Evropě těžká onemocnění a téměř půl milionu předčasných úmrtí ročně. Využití obnovitelných zdrojů přispěje významně také k posílení energetické nezávislosti Evropy. Ta dnes utrácí za dovoz fosilních paliv 266 miliard eur. Evropa je například z 90 % závislá na dovozu ropy.

Český klimaticko-energetický plán minul cíl

Členské státy v průběhu loňského roku vypracovaly své návrhy Vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu (tzv. Národní klimaticko-energetické plány), ve kterých nabídly svou strategii pro zajištění evropských cílů do roku 2030. Právě jednotlivé závazky států EU 28 mají dát dohromady potřebné zvýšení obnovitelných zdrojů a snížení emisí.

České Ministerstvo průmyslu a obchodu představilo veřejnosti návrh klimaticko-energetického plánu během Vánoc 2018.

Ministerstvo vypracovalo plán, podle kterého by český podíl energie z obnovitelných zdrojů na konečné spotřebě narostl pouze na 20,8 %. V elektroenergetice by se pak podíl obnovitelných zdrojů zvýšil o pouhé jediné procento.

Zá svůj návrh sklidilo ministerstvo průmyslu kritické připomínky od asociací i ekologických organizací. Ty se týkaly nízkého podílu obnovitelných zdrojů, absence nákladů navrhovaných opatření nebo chybějících impulsů pro rozvoj aktivních spotřebitelů energie. Přesto návrh klimaticko-energetického plánu zaslalo ministerstvo začátkem letošního roku Evropské komisi k posouzení.

Doporučení Evropské komise: více obnovitelných zdrojů

Posudek na návrh českého klimaticko-energetického plánu od expertů Evropské komise kritizuje řadu oblastí. Evropská komise jednoznačně žádá, aby Česká republika v plánu navýšila podíl obnovitelných zdrojů a současně doplnila náklady navrhovaných opatření. Hlavní doporučení jsou následující:

A

Zvyšte podíl obnovitelných zdrojů

Česko by mělo podle Komise:

zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie na 23 %, neboť je ministerstvem průmyslu navržený cíl 20,8 % na celkové hrubé spotřebě energie v rozporu s pravidly Nařízení EU 2018/1999.

Komise také Česko upozorňuje, že ministerstvo průmyslu nastavilo národní cíl výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů pro rok 2030 na 14,2 %. To je ve vztahu k výchozímu roku 2020, v němž se počítá s podílem „zelené“ elektřiny ve výši 14 % jen minimální nárůst.

Současně z hodnocení vyplývá, že český plánovaný nárůst podílu obnovitelné energie ve vytápění a chlazení je jenom 0,8 % ročně. Směrnice o obnovitelných zdrojích energie přitom jasně vyžaduje minimální roční růst ve výši 1,3 %.

Komise chválí český plán za návrh na zavedení provozní podpory pro nové projekty obnovitelných zdrojů a také za návrh zavést aukce, ve kterých by zájemci o výstavbu nových projektů o podporu soutěžili. Ovšem podle Komise není jasné, zda lze pomocí prezentovaných nástrojů dosáhnout stanovených cílů.

Česká republika totiž navrhuje podporu pouze pro některé typy obnovitelných zdrojů, a ty ekonomicky nejvýhodnější pro spotřebitele energie z navrhovaného schématu ministerstvo průmyslu vyřadilo.

Jde zejména o fotovoltaické elektrárny, které ministerstvo průmyslu vyřadilo z možnosti soutěžit o podporu v rámci uvažovaných aukcí nových kapacit. Stejně tak chybí informace o nákladech, kolik budou ministerstvem navrhovaná opatření stát.

Mezi další kritizované body v kapitole věnované rozvoji obnovitelných zdrojů v českém plánu patří absence analýz dopadů klimatických změn na jednotlivé typy zařízení. Pravdu Evropské komisi dává loňská zkušenost, kdy v Česku došlo k poklesu výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů mimo jiné právě také v důsledku extrémního sucha provázeného snížením produkce vodních elektráren. V budoucnu mohou dopady klimatických změn ovlivnit produkci biomasy nebo biopaliv, na které ministerstvo průmyslu ve svém plánu sází nejvíce.

B Málo prostoru pro rozvoj aktivních spotřebitelů energie

Komise doporučuje Česku dopracovat konkrétní opatření reforem energetických trhů s cílem zajistit rozvoj aktivních spotřebitelů energie, akumulace energie, energetických společenstev nebo nových prvků na energetickém trhu jako jsou nástroje flexibility a agregace.

Podle Komise musí plán obsahovat i cíle vztahující se k reformě maloobchodních trhů, ať již jde o zapojení aktivních zákazníků, energetických společenství nebo agregátorů. Speciálně Komise upozorňuje na nutnost nastavení pravidel pro služby flexibility, zajišťující rovnováhu v síti. Tato pravidla musí být postavena na nediskriminačních principech, které umožní vstup na trh se službami flexibility (výkonové rovnováhy, podpůrnými službami) i novým hráčům a technologiím (např. akumulace).

C Čistá mobilita sází na stará řešení, chybí důraz na inovace

Mezi další kritické zmínky k návrhu českého klimaticko-energetického plánu patří pozastavení Komise nad očekávaným zvyšováním podílu biopaliv první generace (tedy v Česku zejména z řepky olejky). Podle Komise si nárůstem může Česko zavdat na problém s ohledem na konkurenci k využití půdy pro pěstování potravin.

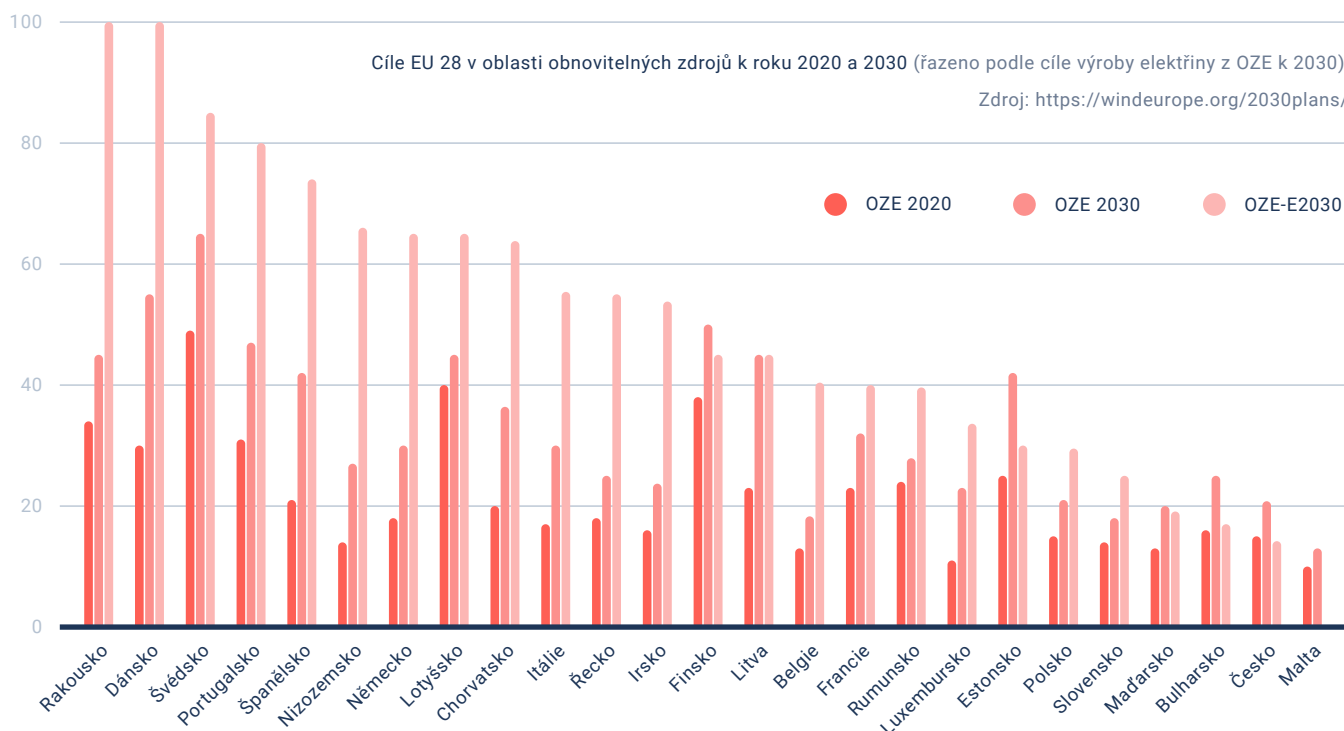
V dalších částech pak Komisi chybí opatření na snížení energetické závislosti na zemním plynu z třetích zemí. Podle Komise by se také měla Česká republika více soustředit na oblast kybernetické bezpečnosti.

Česko by mělo podle Komise doplnit také navržená opatření v oblasti podpory výzkumu a inovací v energetice. U nich opět podle Komise není jasné, zda povedou k potřebnému cíli.

Srovnání s EU 28: České plány v zelené elektřině nejnižší

Český návrh klimaticko-energetického plánu můžeme srovnat s dalšími pracemi zemí EU 28. V případě cílů pro zvyšování podílu výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů vychází český závazek jako jednoznačně nejnižší.

K vizi ekonomiky poháněné obnovitelnými zdroji se začínají hlásit první státy. Začátkem letošního roku například španělská vláda, která připravila strategii rozvoje ekonomiky založenou na nezávislosti na spalování fosilních paliv. Dekarbonizace má Španělsku přinést ekonomickou prosperitu včetně nových 300 tisíc pracovních míst. V roce 2040 chtějí Španělé vyrábět až 42 % elektřiny z obnovitelných zdrojů. Na obnovitelné zdroje sází také litevská vláda. Vidí v nich klíč, který zemi přinese energetickou soběstačnost. Jejím cíl je vyrábět alespoň 45 % zelené elektřiny v roce 2030. K tomu vytvoří podmínky pro vznik půl milionu aktivních spotřebitelů energie a nastartuje investice do inovativních firem, které přinesou nové technologie pro moderní energetiku. Nizozemsko se zavázalo, že se od roku 2030 nebudou prodávat žádná auta na fosilní paliva a že se celkové emise z dopravy sníží o 29 % ve srovnání s rokem 2005.

Nová energie Česka – plán pro nastartování moderní energetiky

Evropská komise zaslala všem členským státům zpětnou vazbu k navrženým národním klimaticko-energetickým plánům. Ty budou mít dalších šest měsíců na jejich vylepšení. Pouze dopracování kvalitních, do důsledků propočítaných strategií zajistí stabilní rozvoj nízkouhlíkových řešení z oblasti moderní energetiky. Pouze ekonomika poháněná obnovitelnými zdroji, energeticky účinnými řešeními a vozy nezávislémi na ropě přinese nová pracovní místa i lepší ovzduší pro všechny Evropany. Česko má ideální příležitost, během které může napláňovat svou budoucnost.

Právě proto jsme spustili kampaň, nazvanou Nová energie Česka. Jde o soubor základních kroků, které mohou rozhýbat investice do obnovitelných zdrojů, čisté mobility nebo domů, které neplýtvají energií.

Naším cílem je

1 Česko, které není planetu

Je nejvyšší čas, abychom jako stát věděli, jak si poradit bez fosilních paliv. Na těch jsme totiž podstatně závislí. Když se do toho ale pustíme teď hned, naše výhledy mohou být růžovější.

Oproti plánu ministerstva průmyslu věříme, že Česko může během následujícího desetiletí až zdvojnásobit produkci elektřiny z obnovitelných zdrojů. České obnovitelné zdroje by tak

mohly vyrobit tolik elektřiny, na které teď potřebujeme spálit 21 milionů tun hnědého uhlí. V oblasti výroby čisté elektřiny lze navýšit výkon zelených zdrojů o teplárny na spalování biomasy, nové větrné turbíny a navýšení výkonu solárních elektráren, které mohou vyrůst na střechách obytných budov, podniků nebo v průmyslově znečištěných lokalitách, jako jsou například bývalé uhelné doly. Aby se rozvoj zelené energetiky stal realitou, měla by vláda zřídit post vládního zmocněnce pro rozvoj moderní energetiky, který bude postupně konec fosilní energetiky koordinovat.

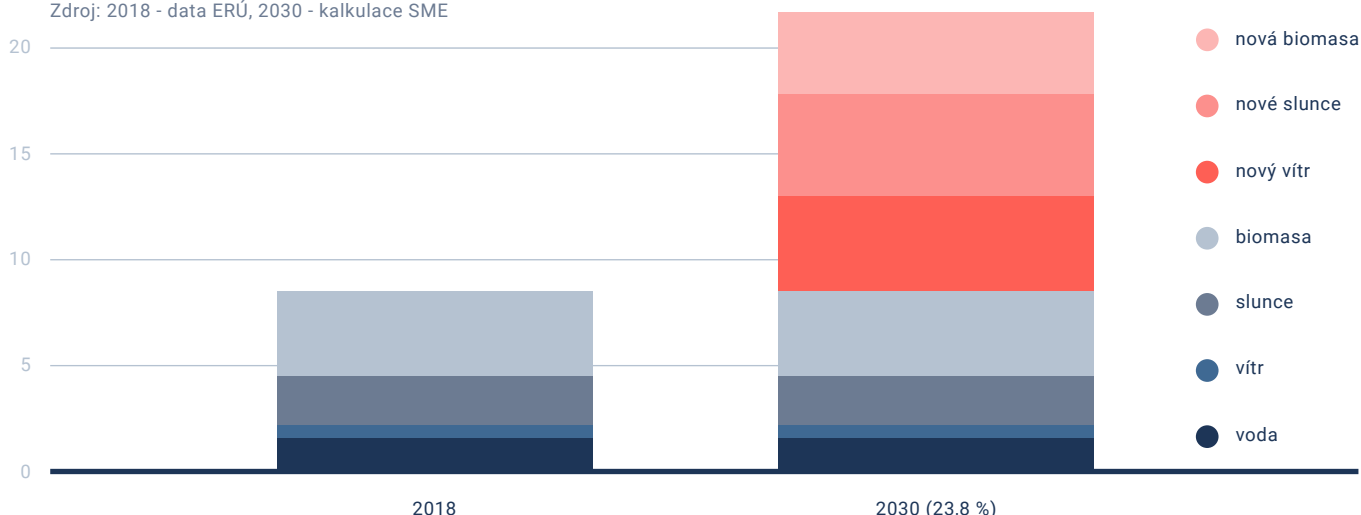
2 Z konzumenta energie jejím producentem

V Česku je stále kolem 300 tisíc domácností, které topí uhlím. Ročně spálí asi 1,6 milionu tun uhlí. O veřejných a závodních teplárnách ani nemluvě. Přitom lidé, firmy i města mohou bez zbytečných byrokratických překážek vlastní elektřinu vyrábět, skladovat, spotřebovávat nebo prodávat zpět do sítě. Ministerstvo průmyslu však musí připravit podmínky, které nám doporučuje Evropská komise: zjednodušit pravidla pro vlastní výrobu elektřiny.

Vláda by si měla dát cíl do roku 2030 umístit solární panely na alespoň 250 000 rodinných domů a 40 tisíc bytových domů a případně je doplnit o tepelná čerpadla, solární kolektory a baterie. Současně by měla vytvořit motivační programy, aby se každý rok energeticky zrenovovalo alespoň 50 tisíc rodinných domů a 70 tisíc bytů. Kvalitní okna, dobře izolované domy nebo optimalizovaný systém vytápění jsou totiž ty správné recepty, které zajistí domácnostem nízké účty za energii.

Výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů: současnost vs. možný rozvoj do 2030 (TWh)

Zdroj: 2018 - data ERÚ, 2030 - kalkulace SME

3 Volty místo ropy

Elektromobilita je budoucnost - tichá, čistá, bez závislosti na producentech a importérech ropy. A pokud si na ni vyrobíme vlastní elektřinu z obnovitelných zdrojů, máme vyhráno.

Podle nedávného výzkumu vyprodukuje elektromobil za celý svůj životní cyklus opravdu méně skleníkových plynů a látek znečišťujících ovzduší než benzinová či naftová auta. Větší využívání elektromobilů navíc může podle autorů přirozeně vést k větší podpoře tzv. cirkulární ekonomiky - tedy třeba sdílení automobilů. Právě to by mohlo vyřešit i všudypřítomné problémy s parkováním v českých městech.

Vláda by měla zajistit minimálně 30 tisíc dobíjecích míst do roku 2030, nastavit stavební předpisy, aby budoucí novostavby počítaly s dobíjením elektromobilů a nastartovat rozvoj chytrých sítí a akumulace energie, které pomohou k bezproblémovému dobíjení elektromobilů.

4 Česko lídrem moderní energetiky

Nejsme jen montovna s levnou pracovní silou. Energetické inovace jsou skvělou příležitostí, jak ukázat, že my Češi nemáme jen zlaté české ručičky, ale i hlavičky.

Česko v připravenosti na proměnu energetiky zaostává za vyspělými státy. Podle srovnání Světového ekonomického fóra jsou před námi Slováci, Rumuni i pobaltské státy. Hůře na tom je z ekonomicky vyspělých zemí pouze Řecko. Bez transformace se neobejde ani významná část českého hospodářství - automobilový průmysl, na který připadá 9 % českého HDP.

Vláda by měla podpořit vznik technologických startupů, které hledají řešení klimatických změn a ochranu vodních zdrojů, investovat do kvalitního technického vzdělání již na základních školách s navázáním na výuku na učilištích, průmyslových školách a gymnáziích a zajistit, aby se cenné suroviny neztrácely na skládkách a podporu vývoje recyklovatelných materiálů.

To jsou jen vybrané recepty na proměnu české energetiky. Více kroků pro rozhybání moderní energetiky naleznete na stránkách www.novaenergieceska.cz. Spolu s námi můžete podpořit rozvoj inovativních technologií, které osvobodí Česko od závislosti na fosilních palivech.

Svaz moderní energetiky
červen 2019, Praha

www.modernienergetika.cz
kancelar@modernienergetika.cz